

Programa școlară
pentru disciplina

Limba și literatura maghiară maternă

Clasa a IX-a
Trunchi comun (TC)
pentru elevii care frecventează școli/clase cu predare în limba
română

- 2025 -

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară de *Limba și literatura maghiară (limba maternă)* pentru clasele a IX-a –a XII-a este parte a ofertei curriculare pentru învățământul liceal, ținând cont de recomandarea 2018/C/189/01 a Parlamentului European și a Consiliului European privind competențele-cheie necesare pentru învățarea pe tot parcursul vieții, precum și de programa-cadru aprobată prin ordinul ministerial nr. ...., conform căreia disciplina *Limba și literatura maghiară (limba maternă)* face parte din trunchiul comun.

Programa școlară de *Limba și literatura maghiară (limba maternă) pentru elevii care studiază în școli/clase cu predare în limba română* își propune să implementeze o nouă abordare a predării/învățării limbii maghiare în cazul în care elevul studiază trunchiul comun cu o frecvență de trei ore pe săptămână în clasele a IX-a și a X-a, respectiv două ore pe săptămână în clasele a XI-a și a XII-a.

Un alt obiectiv este revitalizarea limbii: în procesul de predare, se formează tineri capabili să comunice eficient în limba maghiară, să însușească un comportament lingvistic adecvat. În consecință, se impune abordarea funcțională a limbajului și principiile predării limbilor centrate pe comunicare. Abordarea funcțională se exprimă și prin faptul că sarcina principală a educației în limba maghiară este dezvoltarea abilităților de comunicare.

Predarea limbilor centrată pe comunicare se bazează pe dezvoltarea integrată a abilităților productive (vorbire, scriere) și receptive (înțelegerea textului auzit, citirea). Aceasta necesită ca limbajul să fie considerat un mijloc de comunicare, să fie utilizat corespunzător în anumite situații și să se creeze situații de comunicare autentice în lecții în care cursul dialogului este imprevizibil.

Predarea limbii și culturii maghiare ar trebui să se bazeze pe o abordare contrastivă (reflectând asupra cunoștințelor de limba română ale elevului). Programa implementează acest lucru prin obișnuirea treptată a elevilor cu o varietate de situații de comunicare orală și scrisă și cu interpretarea textelor literare și non-literare pe parcursul dezvoltării abilităților de comunicare.

Prin urmare, principiile de bază ale acestui proiect sunt următoarele:

- dezvoltarea capacității de utilizare a limbii maghiare în situații specifice de comunicare;
- aplicarea principiilor funcționale a limbii;
- dezvoltarea abilităților de expresie orală și scrisă într-o proporție adecvată;
- alegerea conținuturilor în funcție de caracteristicile de vârstă.

Recomandări pentru implementarea curriculumului și evaluarea elevilor:

Nivelul de competență lingvistică al elevului este determinat pe baza diagnosticării inițiale și criteriile evaluării, iar grupurile/clasele pot fi organizate pe baza acestora. Dacă acest lucru nu este posibil, în cadrul claselor/grupurilor ar trebui aplicate metode de instruire diferențiate.

Elevi de vârste diferite, dar cu nivele de competență lingvistică similare/identice, pot fi plasați într-o grupă/clasă. Aceste nivele nu trebuie neapărat să fie legate de un an școlar sau de o grupă de vârstă. Dacă un elev începător atinge nivelul inferior de competență lingvistică intermediară până la sfârșitul clasei a IX-a, acesta își va continua studiile într-o grupă intermediară. Dacă un elev care participă învață într-o grupă intermediară și atinge nivelul inferior al grupei avansate până la sfârșitul clasei a IX-a, acesta își va continua studiile lingvistice la un nivel avansat. Elevii de orice nivel de limbă, chiar și începători, se pot alătura grupului de studiu în oricare dintre anii de liceu.

În timpul planificării individuale (planuri calendaristice, planificarea unităților de învățare, compilarea întrebărilor și sarcinilor de evaluare continuă și sumativă), profesorii trebuie să țină cont de cerințele curriculumului, atât în ceea ce privește competențele care trebuie dezvoltate, cât și conținutul. Profesorul poate alege liber competențele și conținuturile care urmează a fi dezvoltate, precum și ordinea acestora, dar trebuie să le respecte în mod continuu pentru a atinge un nivel satisfăcător al tuturor cerințelor detaliate până la sfârșitul nivelului. Profesorul coordonează competențele care urmează a fi dezvoltate și conținuturile în timpul planificării individuale. Pentru a evita suprasolicitarea elevilor și a utiliza la maxim timpul alocat orelor, profesorii ar trebui să ia în considerare următoarele:

- pe lângă metodele de comunicare, în timpul predării și învățării ar trebui utilizate metode interactive și alte metode centrate pe elev;
- temele pentru acasă ar trebui alese astfel încât timpul petrecut pentru finalizarea lor să nu depășească timpul petrecut pentru finalizarea temelor în clasă (timpul petrecut în mod specific pentru finalizarea temelor în clasă trebuie luat în considerare);
- instrumentele de evaluare ar trebui concepute în strictă conformitate cu conținutul curriculumului.

Competențele generale și specifice, activitățile de învățare și conținutul sunt în conformitate cu descrierile de nivel din Companion Volume, supliment la Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi, publicat în 2018. Programa distinge trei nivele de competență lingvistică: începător (A1, A2), intermediar (B1, B2), când competența lingvistică este încă incompletă – în aceste două cazuri, se operează de obicei tehnici de revitalizare a limbii. Nivelul avansat (C1, C2) corespunde nivelului limbii materne, aici scopul fiind mai degrabă de a lucra cu texte literare, interpretarea textelor, dezvoltarea perspectivei cultural-istorice, autoexprimarea etc.

În cazul primelor două niveluri, este necesar să se acorde atenție sporită componentelor competenței de comunicare și dezvoltării acestora. La nivelele începător și intermediar, componentele competenței de comunicare sunt încă indicate în cazul competențelor specifice și al activităților de învățare, astfel încât să fie mai ușor segmentarea mai clară a conținutului, dar la nivelul avansat, acestea nu mai sunt marcate.

Componentele competenței de comunicare sunt:

Competență lingvistică: capacitatea de a înțelege sensul literal al ceea ce se spune. Aceasta include cunoașterea elementelor lexicale, a regulilor gramaticale, a vocabularului, a pronunției și a ortografiei.

Competență sociolingvistică: vorbitorul folosește limba în conformitate cu obiceiurile conversaționale ale culturii lingvistice maghiare. Se referă la capacitatea de a alege corect vocabularul, formele conversaționale și de politețe, stilul de vorbire într-o situație dată, precum și obiceiurile de utilizare a limbii din regiune.

Competență strategică: capacitatea de a preveni perturbările în comunicare, așa-numitele „cuvinte de umplură”, expresii care ajută la comunicare pentru a gestiona și preveni perturbările comunicării, de exemplu, circumscrierea unui cuvânt, utilizarea unui sinonim, iar aceasta include și utilizarea mimicii și a gesturilor.

Competența discursivă este interpretarea contextului unităților de text mai mari decât propozițiile; receptarea paragrafelor, articolelor, lecturilor și romanelor, și crearea unor texte mai lungi într-o limbă străină.

Structura programei școlare:

1. Notă de prezentare;

2. Nivelul A1-A2:

2.1. Competențe generale: competențe de comunicare și competențe cognitive;

2.2. Competențe specifice și exemple de activități de învățare care constituie subsistemele competențelor de bază (domenii de abilități și competențe dezvoltate ca urmare a învățării, seturi de motivații și atitudini); exemple de activități de învățare recomandate care contribuie la dezvoltarea competențelor prin integrarea conținuturilor;

2.3. Conținuturi de învățare care contribuie la dezvoltarea competențelor specifice pe baza seturilor de abilități;

3. Nivel B1–B2:

3.1. Competențe generale: subsistemele competenței comunicative și cognitive

3.2. Competențe specifice și activități de învățare care reprezintă subsisteme ale competențelor de bază (domenii de abilități și aptitudini formate ca rezultat al învățării, seturi de motivații și atitudini); activități de învățare recomandate – exemple de activități care, prin integrarea conținuturilor, pot contribui la dezvoltarea competențelor specifice

3.3. Conținuturi de învățare care, integrate în sistemele de abilități, contribuie la dezvoltarea competenței specifice respective

4. Nivel C1–C2:

4.1. Competențe generale: subsistemele competenței comunicative și cognitive

4.2. Competențe specifice și activități de învățare care reprezintă subsisteme ale competențelor de bază (domenii de abilități și aptitudini formate ca rezultat al învățării, seturi de motivații și atitudini); activități de învățare recomandate – exemple de activități care, prin integrarea conținuturilor, pot contribui la dezvoltarea competențelor specifice

4.3. Conținuturi de învățare care, integrate în sistemele de abilități, contribuie la dezvoltarea competenței specifice respective

5. Sugestii metodologice.

5.1. Nivel A1–A2, B1–B2

5.2. Nivel C1–C2

Abrevieri utilizate în programă:

TC = trunchi comun

CG = competență generală

CS = competență specifică

EAI = exemple de activități de învățare

COMPETENȚE GENERALE

CG 1.	Înțelege diferite tipuri de texte orale în contexte formale și informale
CG 2.	Creează diferite tipuri de texte orale cu sensibilitate și precizie lingvistică
CG 3.	Înțelege diferite texte scrise
CG 4.	Creează diferite tipuri de texte scrise cu sensibilitate și precizie lingvistică

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

CG 1. – Înțelege diferite tipuri de texte orale în contexte formale și informale

A1–A2
CS 1.1. Înțelege texte orale legate de subiecte care îl privesc în mod direct
<ul style="list-style-type: none"> - recunoașterea sunetelor vorbirii maghiare și rolul lor în distingerea sensului (de exemplu, la nivelul elementelor lexicale și al vocabularului, distingerea sensului cuvintelor <i>öt – őt, kerek – kérek – kerek</i>; la nivelul regulilor gramaticale: de exemplu, indicarea timpului trecut față de cazul acuzativ: <i>írott – írót, vet – vett</i>) - recunoașterea sunetelor, cuvintelor și structurilor maghiare - Identificarea afirmațiilor obiective și subiective în texte nonliterare - corectarea individuală a erorilor de înțelegere/interpretare (relectură, reflecție, rezolvare de probleme, corectare) - evaluarea rezultatelor învățării, în funcție de propriile obiective și așteptări, precum și de așteptările celorlalți
CS 1.2. Înțelege dialoguri cotidiene, texte multimedia, metatexte mai simple cu scop informativ
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea informațiilor explicite și implicite în diferite tipuri de texte nonliterare - identificarea informațiilor în texte/documente (de exemplu: orar, prognoza meteo, manual de utilizare, factură, bilet) în situații din viața reală - observarea textelor multimedia folosind un tabel cu criterii prestabilite - recunoașterea formelor de politețe (adresare cu <i>dvs</i> sau <i>tu</i>) - recunoașterea formelor de salut, de exemplu, în funcție de părțile zilei și de situațiile de vorbire - analiza critică a mesajelor primite în diferite situații de comunicare
CS 1.3. Indică dacă înțelege sau nu textul
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții pentru a semnaliza când nu înțelege ceva sau ar dori să ceară ajutor (de exemplu: descrierea unui cuvânt, folosirea unui sinonim) - decodificarea expresiilor faciale și a sistemului de gesturi - înțelegerea propozițiilor în funcție de scopul comunicării, perceperea structurilor frazelor corecte și incorecte în limbajul vorbit - exerciții pentru înțelegerea discursurilor și dialogurilor scurte în situații de comunicare cotidiene - participarea la situații de vorbire în care aude dialoguri și discursuri scurte - recunoașterea cuvintelor și propozițiilor
CS 1.4. Identifică diferite calități valorice în texte non-literare
<ul style="list-style-type: none"> - recunoașterea calităților valorice prezente în texte non-literare - observarea valorilor textelor multimedia (reclame, videoclipuri de campanie, fragmente de film) - compararea calităților valorice prezente în texte non-literare pe baza unui model grafic - recunoașterea perspectivelor și situațiilor de viață din spatele valorilor - asumarea și aplicarea sistemelor de valori personale în conformitate cu limitele lingvistice

CG 2. – Creează diferite tipuri de texte orale cu sensibilitate și precizie lingvistică

A1–A2
CS 2.1. Aplică strategii de creare a textelor verbale
<ul style="list-style-type: none"> - exprimarea gândurilor și sentimentelor în limba colocvială și în varianta proprie a limbii - crearea de texte orale cu un nivel ridicat de competență lingvistică
CS 2.2. Creează dialoguri, monologuri în diferite situații de comunicare
<ul style="list-style-type: none"> - crearea propozițiilor și textelor - crearea unor texte verbale (descriere, narațiune), a unor dialoguri, - recunoașterea limitelor cuvintelor și propozițiilor - folosirea adecvată a cuvintelor și propozițiilor
CS 2.3. Creează texte argumentative simple în context cotidian
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de utilizare corectă a formei de adresare, a pronomelor personale și a salutarilor în funcție de situația de vorbire și de vorbitor - autoprezentări și scurte prezentări ale altor persoane și ale mediului - utilizarea elementelor dialectale adecvate regiunii de proveniență a elevului
CS 2.4. Participă cu interes în situații specifice de dialog
<ul style="list-style-type: none"> - compararea propriilor experiențe de viață cu o situație dată - încorporarea cuvintelor noi în vocabularul activ - adaptarea la diferite situații de viață

CG 3. Înțelege diferite texte scrise – dezvoltarea abilități de citire a textelor

A1–A2
CS 3.1. Folosește strategiile de înțelegere a lecturii
<ul style="list-style-type: none">
- citire corectă și expresivă
- recunoașterea sunetelor vorbirii maghiare și rolul lor în distingerea sensului (de exemplu, la nivelul elementelor lexicale și al vocabularului, distingerea sensului cuvintelor hal – hall; la nivelul regulilor gramaticale: de exemplu, indicarea timpului trecut față de cazul acuzativ: olvasott – olvasót)
- recunoașterea literelor, cuvintelor, structurilor maghiare
CS 3.2. Înțelege mesajul global al textului citit
<ul style="list-style-type: none">
- exerciții de citire și gramatică pentru a înțelege dacă un text conține adresare formală sau informală
- recunoașterea subiectului textului pe baza conexiunilor lingvistice și semantice
- recunoașterea elementelor semantice care mențin coeziunea globală
- înțelegerea elementelor lingvistice regionale caracteristice propriei regiuni și compararea acestora cu limba colocvială
CS 3.3. Recunoaște prin citire texte funcționale (scrisoare privată/oficială, invitație, formular)
<ul style="list-style-type: none">
- înțelegerea temei unei scrisori private și oficiale
- recunoașterea formei unei scrisori reale sau fictive scrise unui idol
- recunoașterea elementelor caracteristice ale diferitelor texte funcționale
CS 3.5. Identifică texte publicistice, digitale/multimedia (de exemplu document Word, sms, mesaj, e-mail, textul scris al unui anunț, textele rețelelor de socializare)
<ul style="list-style-type: none">
- participarea conștientă la comunicarea scrisă online, aplicarea regulilor de ortografie
- exersarea navigării în bibliotecile electronice

CG 4. Creează diferite tipuri de texte scrise cu sensibilitate și precizie lingvistică

A1–A2
CS 4.1. Creează texte ținând cont de variațiile regionale și sociale
<ul style="list-style-type: none">
- examinarea relației dintre varietatea lingvistică regională și identitatea personală/culturală ca urmare a cercetărilor studenților (de exemplu, cuvinte și expresii folosite în familie care lipsesc din limba normativă)
- crearea de texte cotidiene pe baza unor cuvinte cheie și a unor rețele tematice
- crearea de texte ținând cont de micro- și macrostructura textului
- scrierea unei întâmplări folosind progresia tematică
CS 4.2. Creează dialoguri, monologuri scrise în diferite situații de comunicare cotidiene
<ul style="list-style-type: none">
- exerciții situaționale complexe privind stabilirea contactului (salut, introducere, adresare), menținerea contactului și închiderea dialogului
- exersarea dialogului în situații informale și formale, ținând cont de relațiile dintre vorbitori
- exerciții pentru recunoașterea și corectarea factorilor care împiedică comunicarea
- pregătirea pentru rolul de moderator într-un dialog multi-actor
- exersarea metodei ascultării active/atenției comprehensive
- aplicarea dialogului și a monologului
- participare responsabilă și creativă la diverse interacțiuni în contexte diverse – inclusiv în diferite medii – respectând convențiile de comunicare, principiile etice și aprecierea diversității culturale
CS 4.3. Creează texte funcționale (scrisoare privată/oficială, invitație, completarea unui formular) în funcție de situațiile de comunicare prestabilite
<ul style="list-style-type: none">
- exersarea scrierii unei scrisori private și oficiale având aceeași temă
- redactarea invitațiilor în diferite stiluri/pentru diferite ocazii;
- conceperea și pregătirea invitațiilor și a broșurilor de program pentru evenimente literare
- exersarea respectării regulilor de completare a formularelor de aplicare
CS 4.4. Creează texte publicistice, digitale/multimedia (de exemplu document Word, sms, mesaj, mesaj oral, comentariu, e-mail, anunț, crearea unor evenimente, texte ale rețelelor de socializare) în diferite situații de comunicare
<ul style="list-style-type: none">
- participare conștientă la comunicarea scrisă online, cu aplicarea regulilor de ortografie
- formularea unui mesaj în moduri diferite, adaptate la diverse situații de comunicare
- redactarea unui scenariu detaliat pentru zile comemorative/evenimente
- exersarea navigării în biblioteci electronice
- formularea concisă a diferitelor tipuri de mesaje, evidențiind esențialul
- crearea unui material didactic cu implicarea instrumentelor de inteligență artificială

CONȚINUTURI

Nivel A1–A2

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Teme recomandate	<p>1.1. Relații sociale: rude, prieteni, colegi de clasă</p> <p>1.2. Familie: membrii familiei, evenimente familiale</p> <p>1.3. Călătorii și transport: mijloace de transport, transport public, pregătirea călătoriei, călătorii în străinătate</p> <p>1.4. Cultură: cinema, teatru, muzeu, concert, bibliotecă</p> <p>1.5. Sănătate și boală: la medic, farmacie</p> <p>1.6. Sport: ramurile sportive, practicarea sporturilor</p> <p>1.7. Hobby-uri: jocuri pe calculator, internet, grădinărit, bricolaj, citit</p> <p>1.8. Învățare: materii, examene, program zilnic</p>
2. Noțiuni	<p>2.1. tipuri de texte: monolog, dialog, texte documentare, metatexte, texte argumentative (argument, contraargument, punct de vedere, teză), texte multimedia, scrisoare privată, scrisoare oficială, invitație; document Word, sms, mesaj, mesaj vocal, comentariu, e-mail, anunț, creare de eveniment, texte de pe rețelele de socializare</p> <p>2.2. fonduri de date, baze de date, tipuri de dicționare (dicționare monolingve/explicative, multilingve, etimologice, de sinonime, dicționare de specialitate, dicționar ortografic, dicționare istorice ale limbii), articol de dicționar</p> <p>2.3. variante teritoriale și sociale: variantă lingvistică, dialect, limbaj comun, standard, limbaje de hobby, variante lingvistice specifice vârstei, limbaje de specialitate</p>
3. Noțiuni lingvistice	<p>3.1. Limbaj acționabil</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea și menținerea comunicării – salutul, prezentarea, exprimarea recunoștinței, atragerea atenției etc. - schimbul de informații personale - definirea spațială, identificarea și descrierea persoanelor, lucrurilor, locurilor - atitudinea personală față de ceva (a plăcea, a iubi, a respinge, a exprima preferințe și antipatii, a formula cereri, invitații, permisiuni etc.) - povestirea evenimentelor în timp - înțelegerea și transmiterea informațiilor despre evenimente și acțiuni trecute - înțelegerea și transmiterea informațiilor despre evenimente și acțiuni viitoare - cererea de scuze - utilizarea formulelor de politețe <p>3.2 Sintaxă, morfologie, lexic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - propoziții declarative afirmative și negative - întrebări deschise și închise - cereri (tessék, szíveskedjék, legyen szíves +főnévi igenév) - adjective - complement circumstanțial de loc, timp și mod - câteva verbe modale auxiliare cunoscute (akar, kell, lehet, szabad +főnévi igenév) - propoziții subordonate compuse (és, de, vagy) - câteva conjuncții subordonatoare cunoscute (hogy, mert) - numerale - construcții posesive - ordinea cuvintelor în propoziția simplă - articol hotărât și nehotărât - verbul a fi - forma pronumelor personale la nominativ și acuzativ - pronume posesiv - pronume demonstrativ - conjugarea verbelor (hotărâtă și generală) la timpul prezent și trecut (la modul declarativ) în principal ca cunoaștere receptivă și parțial activă - verbe în -ik - cele mai comune prefixe verbale - semnul pluralului - declinarea substantivelor, în special cazul acuzativ - cele mai importante postpoziții (alatt, felett, mellett, előtt, mögött) - vocabularul de bază necesar în conversația cotidiană

Domenii de conținut	Conținuturi
4. Texte recomandate	<p>Texte non-literare și texte literare adaptate la nivelul de cunoștințe</p> <p>József Attila: <i>Tiszta szívvel</i> (raport posesiv)</p> <p>Janikovszky Éva: <i>Akár hiszed, akár nem</i> (timpul trecut, propoziții compuse, familie)</p> <p>Örkény István: <i>Ki látta?</i> (text descriptiv, timpul trecut)</p> <p>Örkény István: <i>Választék</i> (cumpărături, dialog între vânzător-client, verbe în -ik)</p> <p>Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra</i> (primele patru strofe: anotimpurile, timpul prezent)</p> <p>Cântece:</p> <p>Omega: <i>Gyöngyhajú lány</i> (timpul trecut, raport posesiv, descriere)</p> <p><i>Imádok élni!</i> – A <i>Csinibaba</i> c. filmből (infinitiv, gerunziu)</p> <p><i>Valaki kell nekem is</i> – A <i>Csinibaba</i> c. filmből (raport posesiv, utilizarea verbului auxiliar)</p> <p>Piramis: <i>Ajándék</i> (anotimpurile, timpul trecut)</p>

COMPETENȚE GENERALE

CG 1.	Înțelege diferite tipuri de texte orale în contexte formale și informale
CG 2.	Creează diferite tipuri de texte orale cu sensibilitate și precizie lingvistică
CG 3.	Înțelege diferite texte scrise
CG 4.	Creează diferite tipuri de texte scrise cu sensibilitate și precizie lingvistică

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

CG 1. - Înțelege diferite tipuri de texte orale în contexte formale și informale

B1–B2
CS 1.1. Recunoaște sensul global al comunicării, ordinea și legătura ideilor exprimate în text
<ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea sensului comunicării orale - extragerea informațiilor din comunicarea orală; - înțelegerea semnalelor de comunicare verbală și non-verbală - exersarea ascultării atente - exerciții pentru determinarea intenției de comunicare - observarea ideilor și argumentelor importante - căutarea cuvintelor cheie, propozițiilor tematice
CS 1.2. Recunoaște relația dintre elementele lingvistice și non-lingvistice dintr-un text – înțelege relația dintre acustica textului și mesajul textului
<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de interpretare a elementelor non-lingvistice ale comunicării - pregătire pentru comunicarea orală prin exersarea semnalelor non-lingvistice - exerciții de înțelegere a propozițiilor adecvate scopului comunicării - perceperea structurilor propoziționale corecte și incorecte în limba vorbită
CS 1.3. Urmărește și evaluează exprimarea orală pe o temă dată și într-o situație de vorbire
<ul style="list-style-type: none"> - urmărirea și evaluarea opiniei și raționamentului interlocutorului - sesizarea diferențelor dintre variantele specifice de limbă și limbajul standard - exerciții de utilizare adecvată a limbajului pentru situația de comunicare - exerciții de identificare a elementelor normative și nenormative în comunicarea orală (de exemplu, împrumuturi din limba română, elemente de argou) - sesizarea unităților lingvistice mai mici decât propozițiile, sintagmele, cuvintele compuse, recunoașterea elementelor morfologice ale cuvintelor - recunoașterea structurilor nepotrivite pentru situația de vorbire - utilizarea adecvată a mimicii și a sistemului gestual
CS 1.4. Înțelege un discurs în direct sau transmis printr-un canal media
<ul style="list-style-type: none"> - ascultarea unor texte persuasive, argumentative, pe diferite canale (de exemplu: publicitate, dezbateri publice, recomandări, discursuri ocazionale etc.) - ascultarea unor texte citite și spontane - compararea textelor planificate cu cele spontane - nevoia de participare activă în diverse situații de comunicare

CG 2. – Creează diferite tipuri de texte orale cu sensibilitate și precizie lingvistică – dezvoltarea abilităților de exprimare verbală

B1–B2
CS 2.1. Aplică strategii de exprimare orală cu un nivel de acuratețe adecvat competenței sale lingvistice.
<ul style="list-style-type: none"> - crearea de texte în situații de vorbire specifice, având pronunție colocvială și utilizând variantele limbii locale - exprimarea gândurilor și sentimentelor în variante ale limbii colocviale și materne - organizarea gândurilor - practicarea creării de texte orale pentru a exprima propriul punct de vedere și opinie - exerciții de exprimare orală - crearea de texte orale cu un nivel ridicat de competență lingvistică
CS 2.2. Folosește corect diferite categorii semantice și sintactice în diferite situații de vorbire
<ul style="list-style-type: none"> - alcătuire propozițiilor și textelor orale - utilizarea sinonimelor și antonimelor, cuvintelor cu înțelesuri similare și înțelesuri multiple în diferite situații de comunicare; - exerciții pentru evitarea repetițiilor, corectarea erorilor - transformarea unei propoziții simple într-o propoziție compusă - exerciții de utilizare variată a tipurilor de propoziții în text - utilizarea referințelor anaforice și cataforice, precum și a elementelor de deictică - utilizarea conștientă a elementelor de legătură care asigură coeziunea textului; - exerciții pentru conștientizarea acordului gramatical - crearea unor texte orale scurte (descriere, narațiune), a unor dialoguri - participare activă la dialog în diferite contexte

B1–B2
- recunoașterea și utilizarea corectă a limitelor cuvintelor și propozițiilor
CS 2.3. Creează texte argumentative mai simple în situații de vorbire cotidiene
<ul style="list-style-type: none"> - cunoașterea expresiilor specifice și a formulărilor cotidiene - vorbire fluentă și autocorecție prin aplicarea corectă a unor sensuri mai nuanțate - susținerea unei prezentări/prelegeri scurte pe o temă aleasă liber, pe baza unor notițe/PowerPoint, acordând atenție menținerii contactului cu publicul - exerciții de utilizare corectă a formei de adresare, adresare formală și informală, formule de salut, în funcție de situația de vorbire și de partener - introducerea și prezentarea concisă a altor persoane și a mediului - utilizarea elementelor dialectale adecvate regiunii elevului
CS 2.4. Participă cu interes în situații specifice de dialog
<ul style="list-style-type: none"> - organizarea gândurilor în text în diverse situații de comunicare - formularea propriilor gânduri utilizând un stil nuanțat - compararea propriilor experiențe de viață cu o situație dată - încorporarea cuvintelor noi în vocabularul activ - adaptarea la diferite situații de viață

CG 3. Înțelege diferite texte scrise – dezvoltarea abilități de citire a textelor

B1–B2
CS 3.1. Folosește strategii de înțelegere a textului în diferite tipuri de texte scrise
<ul style="list-style-type: none"> - citire corectă și expresivă - recunoașterea sunetelor vorbirii maghiare și rolul lor în distingerea sensului (de exemplu: la nivelul elementelor lexicale și al vocabularului: distingerea sensului cuvintelor hej – hely; la nivelul regulilor gramaticale: de exemplu indicarea timpului trecut față de cazul acuzativ: olvasott – olvasót); - exerciții care vizează identificarea conexiunilor dintre ideile din text - exerciții care ajută la reflecția asupra a ceea ce a fost citit (perceperea problemei, formularea întrebărilor, completare, formularea experiențelor care confirmă sau contrazic cele citite)
CS 3.2. Înțelege mesajul global și relațiile liniare ale textului
<ul style="list-style-type: none"> - recunoașterea trăsăturilor caracteristice ale diferitelor tipuri de texte (basmе, zicători, proverbe, ghicitori, legende, cântece populare), interpretarea textelor literare într-un limbaj simplu - recunoașterea temei pe baza conexiunilor lingvistice și semantice - recunoașterea elementelor semantice care mențin coeziunea globală - înțelegerea elementelor lingvistice regionale caracteristice propriei regiuni și compararea acestora cu limba standard
CS 3.3. Citind texte funcționale (scrisoare privată/oficială, invitație, formular) face diferențe între texte și identifică texte publicistice (digitale, multimedia, etc.)
<ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea unui subiect dat în scrisori private și oficiale, în funcție de nivelul de limbă - recunoașterea formei unei scrisori reale sau fictive către un idol - descoperirea și recunoașterea trăsăturilor caracteristice ale diferitelor texte funcționale - participarea conștientă la comunicarea scrisă online - aplicarea regulilor de ortografie - exersarea și învățarea navigării în bibliotecile electronice
CS 3.4. Analizează texte cu ajutorul unor criterii date
<ul style="list-style-type: none"> - înțelegerea relațiilor dintre propoziții, blocuri de propoziții, paragrafe - crearea conexiunilor între sensul unor părți ale textului și textul în ansamblu - descoperirea rolului figurilor retorice, a tropilor și a comparațiilor - observarea structurii spațiu-timp, a personajelor - observarea distincției între elementele reale și cele fictive - evidențierea esenței, a relațiilor cauză-efect, a elementelor esențiale și a detaliilor caracteristice, separarea ideii principale de ideile secundare

CG 4. – Creează diferite tipuri de texte scrise cu sensibilitate și precizie lingvistică

B1–B2
CS 4.1. Creează texte scrise ținând cont de variațiile regionale și sociale
<ul style="list-style-type: none"> - examinarea relației dintre varianta lingvistică regională și identitatea personală/culturală ca urmare a cercetărilor elevilor (de exemplu, cuvinte și expresii folosite în familie care lipsesc din varianta normativă) - crearea de texte cotidiene pe baza unor cuvinte cheie și a unor rețele tematice - crearea de texte ținând cont de micro- și macrostructura textului - scrierea unor întâmplări folosind progresia tematică

B1–B2**CS 4.2. Creează dialoguri, monologuri scrise în diferite situații de comunicare**

- exerciții situaționale complexe privind stabilirea contactului (salut, introducere, adresare), menținerea contactului și închiderea dialogului
- exersarea dialogului în situații formale și informale ținând cont de relațiile dintre interlocutori
- exerciții pentru recunoașterea și eliminarea factorilor care împiedică comunicarea
- pregătirea pentru rolul de moderator într-un dialog multi-actor
- exersarea metodei ascultării active/atenției comprehensive
- aplicarea dialogului și monologului
- participare responsabilă și creativă în diverse interacțiuni în contexte diverse – inclusiv în diferite medii –, respectând convențiile de comunicare, principiile etice și aprecierea diversității culturale

CS 4.3. Creează diferite texte funcționale (scrisoare privată/oficială, invitație, completarea unui formular) în funcție de situațiile de comunicare prestabilite

- exersarea scrierii unei scrisori private și oficiale având aceeași temă
- redactarea invitațiilor în diferite stiluri/pentru diferite ocazii
- conceperea și pregătirea invitațiilor și a broșurilor de program pentru evenimente literare
- exersarea respectării regulilor de completare a formularelor de aplicare
- scrierea unei scrisori către primărie în vederea soluționării unei probleme

CS 4.4. Creează texte publicistice, digitale/multimedia (de exemplu: document Word, sms, mesaj, mesaj oral, comentariu, e-mail, anunț, crearea unui eveniment, texte ale rețelelor de socializare) în diferite situații de comunicare

- participare conștientă în comunicare online cu respectarea regulilor de ortografie
- formularea unui mesaj în moduri multiple pentru a se potrivi diferitelor situații de comunicare
- pregătirea zilelor/evenimentelor comemorative, redactarea scenarierii detaliate, promovarea și recomandarea acestuia
- exersarea navigării în bibliotecile electronice

CS 4.5. Creează texte narative și descriptive bazate pe experiențe reale sau fictive

- creșterea gradului de conștientizare, exprimarea și nararea experienței cititorului, având interes și valoare generală, sub forma unui raport
- exersarea tehnicii „a scrie pentru noi înșine” pentru a formula gânduri, opinii, argumente și întrebări
- inserarea dialogului și a monologului într-un text narativ
- încorporarea unui text descriptiv într-un text narativ
- nararea unei zile de școală sub forma unei intrări în jurnal, dintr-o perspectivă individuală și a clasei
- exerciții de structurare și editare: respectarea subiectului, legătura dintre părțile textului, conectarea introducerii și a concluziei, ordinea cronologică, ordinea evenimentelor în scrierea narativă (precedent-eveniment-consecință sau cauză-efect-concluzie), aranjamentul spațial în descriere (întreg-parte-întreg, îndepărtat-aproape-îndepărtat), ordinea proprietăților externe-interne în caracterizare, propoziție-dovadă/respingere în scrierea argumentativă/expozitivă
- punerea în ordine corectă a unei secvențe de propoziții amestecate, reorganizarea textului, extinderea, comprimarea
- exerciții de ortografie (completare, transformare, substituție, exerciții productive și ludice);
- utilizarea corectă și conștientă a semnelor de punctuație (punct, virgulă, două puncte, semn de întrebare, semn de exclamare, liniuță, ghilimele, cratimă, punct și virgulă)

CONȚINUTURI

Nivel B1–B2

Domenii de conținut	Tartalmak
1. Teme recomandate	<p>4.1. Relații sociale: întâlniri online - față în față; rețele școlare</p> <p>4.2. Familie: relații între generații</p> <p>4.3. Călătorii și transport: mijloace de transport, transport public, pregătirea călătoriei, călătorii în străinătate</p> <p>4.4. Cultură și distracție: carte sau internet; internet și rețele de socializare</p> <p>4.5. Sănătate și boală: medicină naturistă; alimentație sănătoasă, prevenire etc.</p> <p>4.6. Sport: a face sport, stil de viață sănătos; mari evenimente de sport în țară și în străinătate</p> <p>4.7. Hobby-uri: activități artistice de amatori; hobby-uri speciale</p> <p>4.8. Studii: programe de schimb, noi forme de învățare, competențe lingvistice</p> <p>4.9. Media: ziare sau social media; senzație vs comunicare obiectivă; fake news sau fapt?</p> <p>4.10. Protecția mediului: colectarea selectivă a deșeurilor, reciclare, surse alternative de energie</p>
5. Noțiuni	<p>5.1. tipuri de texte: monolog, dialog, texte documentare, metatexte, texte argumentative (argument, contraargument, punct de vedere, teză), texte multimedia, scrisoare privată, scrisoare oficială, invitație; document Word, sms, mesaj, mesaj vocal, comentariu, e-mail, anunț, creare de eveniment, texte de pe rețelele de socializare</p> <p>5.2. fonduri de date, baze de date, tipuri de dicționare (dicționare monolingve/explicative, multilingve, etimologice, de sinonime, dicționare de specialitate, dicționar ortografic, dicționare istorice ale limbii), articol de dicționar</p> <p>5.3. variante teritoriale și sociale: variantă lingvistică, dialect, limbaj comun, standard, limbaje de hobby, variante lingvistice specifice vârstei, limbaje de specialitate</p>
6. Noțiuni lingvistice	<p>6.1. Limbaj acțional</p> <ul style="list-style-type: none"> - cele enumerate la A1-2 rămân valabile - exprimarea și reacția la diverse emoții și stări emoționale (surpriză, fericire, interes, indiferență, uimire etc.) - oferirea și acceptarea instrucțiunilor, sfaturilor și instrucțiunilor complexe - exprimarea necesității, obligației și posibilității - formularea sugestiilor, opiniilor, invitațiilor - plângerea și argumentarea - exprimarea acordului sau dezacordului; rezumarea, contrazicerea, evaluarea, concluzia - exprimarea intenției, justificarea - comunicarea unor informații despre persoane, evenimente și experiențe trecute, repovestirea unor povești scurte - transmiterea de informații complexe unei terțe părți - formularea planurilor de viitor <p>3.3 Sintaxă, morfologie, lexic:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cele enumerate la A1-2 rămân valabile cu consolidarea continuă a cunoștințelor - propoziții subordonate introduse prin <i>hogy</i> - propoziții relative - propoziții circumstanțiale de loc, timp, mod, motiv și scop - structuri sintactice ale verbelor - funcțiile infinitivului, participiului și gerunziului - utilizarea unor sensuri specifice - transformarea structurilor propozițiilor - perceperea nuanțelor ordinii cuvintelor, de exemplu, accentuarea unei părți neaccentuate a unei propoziții, aplicarea corectă a figurilor fonetice din propoziție și text - pronume demonstrativ (acord în variantele formale ale structurilor <i>ez-az</i>) - conjugarea verbelor la timpul trecut și viitor - modul imperativ și condițional-optativ - prefixe verbale suplimentare și utilizarea lor nuanțată - utilizarea celor mai comune sufixe (<i>-i, -s, -ka/-ke, -ság/-ség, -ít, -l, -z, -hat/-het, -ás/-és</i> etc.) - pronume reflexiv și reciproc - pronume relativ - conjugarea infinitivului - cele mai comune forme ale pronumelor personale (<i>velem, neked, hozzá, tőlünk</i> etc.) - participiul

Domenii de conținut	Tartalmak
	<ul style="list-style-type: none"> - sufixele cauzale - toate formele modale ale verbelor și timpurile verbale - orientare sigură în problemele fonologice ale variantelor radicale și ale conexiunilor sufixelor (potrivirea armoniei vocale, fenomene de asimilare) - funcțiile diferitelor sufixe (formativ, sufix flexionar, sufix) - gerunziu - vocabular care depășește cadrul conversației personale cotidiene (extinzându-se la contextul mai larg al realității) - vocabular de bază necesar pentru subiectele de comunicare - tempo normal, adică al limbii vorbite - utilizarea încrezătoare a idiomurilor și a sintagmelor complexe - înțelegerea variantelor colocviale regionale
7. Texte recomandate	<p>Texte non-literare și texte literare Texte non-literare și texte literare adaptate la nivelul de cunoștințe. Karinthy Ferenc. <i>Karcolatok</i> (Nosztalgia) – e-könyv Karinthy Frigyes 1975. <i>Heuréka. Karcolatok, humoreszkek</i>. Szépirodalmi Kiadó, Budapest (pl. Görbe tükör) Karinthy Frigyes 1978. <i>Az egész város beszél</i>. Karcolatok, 1–4. Szépirodalmi Kiadó, Budapest Karinthy Frigyes 1996. <i>Viccelnek velem'</i> (Ideges úr elalszik) – Ferenczy Könyvkiadó, Budapest. Romhányi József 1983. <i>Szamárfül</i>. Móra Könyvkiadó. Weöres Sándor 1934. <i>Hideg van</i>. Versek – Kultúra Könyvnyomdai Műintézet, Pécs. Weöres Sándor 1935. <i>A kő és az ember</i>. Versek – Nyugat, Budapest. Weöres Sándor 1946. <i>A szerelem ábécéje</i>. Versek – Új Idők Irodalmi Intézet R. T., Budapest. <i>A magyar filmről... elfogultan</i>. http://magyarora.com/easyReader/hungarian_film.pdf</p> <p>Lectură individuală: 2 nuvele, 1 fragment dintr-un roman, 3 poezii Lectură în clasă: nuvele, fragmente din romane, poezii Texte recomandate:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Texte epice: <ul style="list-style-type: none"> ○ Povestiri scurte, nuvele, texte umoristice, proză scurtă din literatura maghiară contemporană: Romhányi József, Nagy Lajos, Gyurkovics Tibor, Dragomán György ○ Roman: fragmente din romanele lui Németh László, Berg Judit, Dragomán György; • Texte lirice: versuri de Weöres Sándor, Juhász Gyula, Illyés Gyula, Romhányi József, Kovács András Ferenc, Egyed Emese <p>Memoriter: 3–4 poezii</p> <p>Notă: profesorul este liber să aleagă texte literare și non-literare în funcție de nivelul, interesele și nevoile grupului.</p>

COMPETENȚE GENERALE (CG)

CG1	Înțelege diferite tipuri de texte în contexte formale și informale, apreciind calitatea lor estetică
CG2	Aplică strategii de interpretare a textelor în contexte istorice și culturale
CG3	Produce oral și în scris diferite tipuri de texte exprimându-se cu sensibilitate și rafinament

**COMPETENȚE SPECIFICE (CS)
ȘI
EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE (EAI)**

CG 1 - Înțelege diferite tipuri de texte în contexte formale și informale, apreciind calitatea lor estetică

Clasa a IX-a
<p>CS 1.1. Înțelege diferența dintre lectura referențială și lectura literară în receptarea diferitelor tipuri de texte</p> <ul style="list-style-type: none"> - compararea textelor literare și nonliterare pe baza caracteristicilor specifice (de ex. sub formă de tabel sau diagramă Venn) - observarea modului de receptare în cazul a două interpretări (referențială și literară) ale aceleiași teme - identificarea comunicării obiective și subiective în texte literare și nonliterare - adoptarea unei poziții cu privire la una dintre cele două interpretări (referențială și literară) oferite pe baza unui text literar - descoperirea rolului codurilor literare în crearea sensului conotativ în texte de diferite genuri - conștientizarea propriului proces de înțelegere, a obstacolelor în calea înțelegerii și eliminarea barierelor în calea înțelegerii (de ex. sub forma unui jurnal divizat/hărți mentale/discuții) - corectarea individuală a erorilor de înțelegere/interpretare (de ex. recitare, reflecție, rezolvare de probleme, corectare) - evaluarea rezultatelor învățării în funcție de propriile obiective și așteptări, precum și de așteptările altor persoane
<p>CS 1.2. Înțelege conversațiile cotidiene, textele argumentative, textele documentare, textele multimedia și metatextele mai simple pentru a obține informații</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea informațiilor explicite și implicite în diferite tipuri de texte nonliterare - identificarea argumentelor, contraargumentelor și concluziilor în texte argumentative și metatexte simple (de ex. sub formă de model grafic) - identificarea informațiilor din texte documentare (de ex. orar, buletin meteorologic, instrucțiuni de utilizare, factură, bilet) în situații reale de viață - asocierea diferitelor tipuri de texte nonliterare cu rezumatele acestora - observarea textelor multimedia în baza unor criterii sub formă de tabel - analiza critică a mesajelor primite în diferite situații de comunicare
<p>CS 1.3. Denumeste concepte poetice, naratologice, noțiuni legate de teoria a genului și de istoria stilurilor literare în raport cu diferite tipuri de texte</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea trăsăturilor genului și speciei literare a diferitelor texte - așezarea operelor citite pe o axă cronologică a stilurilor literare - ilustrarea prin exemple a conceptelor de poetică, naratologie, teorie a genurilor și istorie a stilurilor pe baza experiențelor de lectură - exerciții de versificație pentru diferențierea ritmului în versificația accentuată și metrică
<p>CS 1.4. Identifică calități valorice în texte literare și non-literare</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea valorilor comunicaționale și estetice exprimate în texte literare și nonliterare - observarea valorilor exprimate în texte multimedia (reclamă, videoclip de campanie, fragment de film) - compararea valorilor exprimate în texte literare și nonliterare sub forma unui model grafic - identificarea perspectivelor și situațiilor de viață care stau la baza valorilor exprimate - aplicarea asumată a propriului sistem de valori

CG 2 - Aplică strategii de interpretare a textelor în contexte istorice și culturale

Clasa a IX-a
<p>CS 2.1. Aplică strategii de interpretare a textului în opere nonliterare, epice și lirice</p> <ul style="list-style-type: none"> - exersarea lecturii expresive, receptive și interpretative - identificarea caracteristicilor textelor nonliterare - interpretarea caracteristicilor textelor nonliterare conform unor criterii prestabilite - identificarea diferențelor între caracterul liric și narativ - analiza relației dintre titlu și text

Clasa a IX-a
<ul style="list-style-type: none"> - interpretarea textelor lirice prin descoperirea valorilor semantice a figurilor de stil și a tropilor - identificarea variațiilor de discurs poetic, context liric și mod de exprimare - analiza rolului rimei și ritmului în textele lirice - distincția dintre relatarea acțiunii de către personaje și vocea naratorului în textele epice (discurs direct, discurs indirect, discurs indirect liber) - identificarea elementelor de atmosferă și a efectelor acestora în opere lirice și epice - interpretarea caracterului parabolic la nivelul acțiunii, personajelor și motivelor
CS 2.2. Interpretează date lingvistice pe baza unor criterii specifice
<ul style="list-style-type: none"> - familiarizarea cu metodele de colectare a datelor - utilizarea practică a fondurilor și bazelor de date, a dicționarelor (online) - familiarizarea cu criteriile de căutare a datelor specifice - identificarea informațiilor și datelor referitoare la o temă prestabilită - clasificarea datelor lingvistice conform unor criterii specificate
CS 2.3. Rezumă propria experiență de lectură într-un răspuns scurt, utilizând corect noțiunile acumulate
<ul style="list-style-type: none"> - formularea unor ipoteze privind tema operei literare pe baza titlului - observarea relației dintre titlu și text - descoperirea trăsăturilor de gen ale operelor lirice și epice în cadrul unei opere literare lecturate - distincția dintre ficțiune și realitate în operele literare - formularea intenției didactice în raport cu valorile exprimate în textele cu caracter parabolic - identificarea caracteristicilor lingvistice, stilistice, tonalității și atmosferei textului - identificarea calităților estetice ale textului - recunoașterea rolului structural și expresiv al ritmului și al rimei în poezie
CS 2.4. Recunoaște caracteristicile textelor din diferite epoci literare în vederea dezvoltării perspectivei istorice
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea și discutarea informațiilor și datelor legate de diferite epoci literare, conform unor criterii prestabilite - identificarea caracterului istoric al textului - compararea propriilor experiențe existențiale cu cele din lecturile literare - identificarea schimbărilor de sistem de valori în opere cu tematică istorică - recunoașterea evoluției formelor de exprimare în texte aparținând unor epoci diferite - identificarea trăsăturilor stilistice ale textelor literare sub formă de răspunsuri scurte
CS 2.5. Interpretează motivele schimbărilor lingvistice în vederea dezvoltării perspectivei istorice
<ul style="list-style-type: none"> - căutarea unor informații și date referitoare la anumite cauze ale schimbărilor lingvistice și discutarea acestora pe baza unor criterii prestabilite. - descoperirea posibilităților de schimbare în timp a frazemelor și proverbelor - analiza trăsăturilor lingvistice (gramaticale) ale textelor literare vechi - recunoașterea împrumuturilor lexicale în texte din diferite perioade - recunoașterea mecanismelor care facilitează integrarea în limbaj a cuvintelor împrumutate

CG 3 - Produce oral și în scris diferite tipuri de texte cu sensibilitate și rafinament în exprimarea lingvistică

Clasa a IX-a
CS 3.1. Compune texte adecvate contextului, ținând cont de diferențele regionale și sociale
<ul style="list-style-type: none"> - identificarea trăsăturilor proprii variante dialectale/regionale a limbii materne și compararea acestora cu variantele utilizate în alte regiuni dialectale, cu ajutorul hărților digitale - compararea textelor formulate în diferite variante ale limbii și evidențierea asemănărilor și diferențelor - producerea de texte în diferite variante lingvistice, în funcție de situație, scop, emițător și receptor - analiza relației dintre varianta regională a limbii și identitatea personală/culturală, ca rezultat al unei cercetări realizate de elevi (de exemplu: cuvinte și expresii folosite în familie care nu apar în varianta normativă) - crearea de texte orale pe baza cuvintelor-cheie și a rețelei tematice - producerea de texte cu respectarea micro- și macrostructurii textului - redactarea unei povești prin aplicarea progresiei tematice

Clasa a IX-a**CS 3.2. Participă la interacțiuni verbale și produce monologuri în diverse situații de comunicare**

- exerciții complexe de tip situațional privind inițierea comunicării (salut, prezentare, adresare), menținerea și încheierea relației de comunicare
- exersarea dialogului în contexte informale și formale, având în vedere relația dintre interlocutori
- identificarea factorilor perturbatori în comunicare
- pregătirea pentru rolul de coordonator al conversației în dialoguri cu mai mulți participanți
- exersarea metodei ascultării active / atenției receptive
- utilizarea dialogului și monologului ca procedee caracterologice
- crearea unui schimb de replici cu caracter umoristic
- participare responsabilă în diverse interacțiuni, cu respectarea convențiilor comunicative și a principiilor etice, precum și cu aprecierea diversității culturale

CS 3.3. Produce tipuri de texte funcționale (scrisoare privată/oficială, invitație, completare de formulare) adaptate unei anumite situații de comunicare

- exersarea redactării unui enunț tematic în scrisori personale și oficiale
- redactarea unei invitații în registre stilistice diverse, corespunzătoare unor contexte variate
- proiectarea unor pliante pentru evenimente literare
- exersarea respectării regulilor de completare a formularelor de candidatură
- redactarea unei scrisori de admirație, reale sau fictive, adresate unui artist sau actor preferat, cu aprecierea activității sale artistice.
- redactarea unei scrisori adresate primăriei pentru soluționarea unei probleme comunitare

CS 3.4. Produce texte argumentative mai simple în situații de comunicare cotidiană

- formularea unor mesaje variate pentru exprimarea opiniilor, gândurilor, emoțiilor, argumentelor și contraargumentelor în contexte formale și informale, prin diverse medii, adaptate situației de comunicare
- asocierea unor afirmații cu dovezi/argumente și contraziceri/contraargumente
- exersarea delimitării între fapte și opinii în diferite contexte de comunicare
- exersarea exprimării unui punct de vedere (într-un text de trei minute sau trei paragrafe)
- motivarea și explicarea detaliată a unui răspuns la o întrebare
- integrarea exemplurilor și citatelor în texte argumentative
- exersarea argumentării scurte și eficiente prin teme cotidiene
- exersarea argumentului derivat dintr-o definiție
- crearea de discursuri adaptate diferitelor destinatari
- crearea unor texte scurte, cu caracter comic, în care se formulează scuze și explicații pentru diverse situații

CS 3.5. Produce texte jurnalistice, digitale/multimedia (de ex. documente Word, mesaje text, SMS-uri, mesaje vocale, comentarii, e-mailuri, reclame, crearea de evenimente, texte pentru rețelele de socializare) în diverse situații de comunicare

- participare conștientă la comunicarea scrisă online, cu aplicarea regulilor de ortografie
- formularea aceluiași mesaj în moduri diferite, adaptate diverselor situații de comunicare
- pregătirea unui scenariu detaliat al unor evenimente/zile comemorative
- exersarea utilizării eficiente a resurselor din biblioteci electronice
- formularea mesajelor vocale într-un mod concis
- elaborarea de materiale-suport pentru învățare cu sprijinul inteligenței artificiale

CS 3.6. Creează texte narative, descriptive, bazate pe experiențe reale sau fictive

- transformarea experienței de lectură în reflecție scrisă, cu exprimarea unui mesaj semnificativ, într-un format de jurnal de impresii
- exersarea tehnicii scrisului reflexiv (de ex. pentru formularea ideilor, opiniilor, argumentelor și întrebărilor personale)
- integrarea dialogului și monologului într-un text narativ
- integrarea unui text descriptiv într-un text narativ
- relatarea unei zi de școală sub forma unui fragment de jurnal, din perspectivă individuală și colectivă

CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII

Clasa a IX-a

Domenii de conținut	Conținuturi
1. Autori recomandați	<p>1.1. Janus Pannonius</p> <p>1.2. Balassi Bálint</p> <p>1.3. Zrínyi Miklós</p> <p>1.4. Mikes Kelemen</p> <p>1.5. Heltai Gáspár</p> <p>1.6. Csokonai Vitéz Mihály</p>
2. Noțiuni	<p>2.1. lectura referențială vs. lectura literară</p> <p>2.1. caracteristicile textului literar:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ficționalitate, construcție lingvistică, caracter istoric, sens conotativ – rolul codurilor și formelor literare în organizarea textului – autor, cronologie, cultură, viziune asupra lumii, istoricitate, epocă literară, stil, stilul caracteristic al unei epoci, curent literar, sinteză stilistică – criteriile de interpretare în procesul lecturii – valori și raporturi valorice (în operele literare) – calități estetice (frumos, urât, tragic, comic, sublim, josnic, idilic, elegiac) – tonalități (obiectivă, subiectivă, patetică, tragică, elegiacă, umoristică) <p>2.3. epoci și curente stilistice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Antichitate, Evul Mediu, Renaștere, umanism, Reforma protestantă, Baroc, Rococo <p>2.4. monumente ale limbii maghiare:</p> <ul style="list-style-type: none"> – fragmente de texte, texte integrale, glose <p>2.5. lectura operelor epice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – epica, povestea, narațiunea, naratorul, perspectiva narativă, vocea narativă, personajul, structura personajelor, tehnici de caracterizare – genuri epice: povestire biblică, parabolă, fabulă cu morală, învățătură, predică, legendă, cronică, legendă istorică, gestă, epopée (propoziție tematică, invocație, in medias res, comparații epice, enumerare, intervenție divină, epitete constante, anticipare narativă), scrisoare literară, nuvelă. – narațiune și învățătură, caracter parabolic <p>2.6. lectura operelor lirice:</p> <ul style="list-style-type: none"> – lirism, eul liric, situația poetică, situația de enunțare, stil de vorbire – genuri lirice: cântece (cântece de ostași, cântece de curuți), epigramă, imn, odă, psalm, lirica trubadurilor, cântece de dragoste cu imagini florale, odă elegiacă, elegie – pictura, sententia – versificație accentuată și metrică (picioare metrice, hexametru, pentametru, distih), versificație simultană, strofă (strofa Balassi), rimă, tipuri de rimă <p>2.7. tipuri de texte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – monolog, dialog, texte documentare, metatexte, texte argumentative (argument, contraargument, punct de vedere, teză), scrisoare cu caracter personal, scrisoare oficială, invitație, texte multimedia, document Word, sms, mesaj, mesaj vocal, comentariu, e-mail, anunț, creare de eveniment, texte de pe rețelele de socializare <p>2.8. fonduri de date, baze de date, tipuri de dicționare:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dicționare monolingve/explicative, multilingve, etimologice, de sinonime, dicționare de specialitate, dicționar ortografic, dicționare istorice ale limbii – articol de dicționar; funcția diferitelor tipuri de dicționare – asemănări și diferențe între fonduri de date, baze de date, dicționare tipărite și online <p>2.9. schimbare lingvistică:</p> <ul style="list-style-type: none"> – diversitatea lingvistică în timp – cauzele schimbărilor lingvistice: <ul style="list-style-type: none"> • cauze interne – sistemul limbii • cauze externe – schimbările sociale, culturale, influența evenimentelor istorice, contactul cu alte comunități lingvistice

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>2.10. variante teritoriale și sociale: – variantă lingvistică, dialect, limbaj comun, standard, limbaje de hobby, variante lingvistice specifice vârstei, limbaje de specialitate</p>
<p>3. Atelier de interpretare textuală</p>	<p>3.1. FORMARE INTELLECTUALĂ ȘI EDUCAȚIE (Cerință minimă: 3 opere epice și 3 opere lirice)</p> <p>3.1.1. Opere literare din epocile studiate în clasa a IX-a: <i>Halotti Beszéd és Könyörgés</i>; pilde biblice (Semănătorul; Fiul risipitor); <i>István király intelmei Imre herceghez</i>; Janus Pannonius: <i>A veronai Guarinóhoz</i> (Kérek téged, e kornak fényessége...); <i>Vitázik Guarino mentegetőzésével</i>; <i>Guarinóhoz</i> (Így szóltál, Guarino, míg olvasgattad a könyvem...); Heltai Gáspár: <i>Száz fabula</i> (fragment); Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> (scrisoarea 62); Csokonai Vitéz Mihály: <i>Jövendőlés az első oskoláról a Somogyban</i></p> <p>3.1.2. Opere asociabile</p> <p>3.1.2.1. Opere literare: Apáczai Csere János: <i>Az iskolák fölöttébb szükséges voltáról</i>; Kosztolányi Dezső: <i>Halotti beszéd; A kulcs; Aranysárkány; Házi dolgozat; Furdés; Sakk matt</i>; Márai Sándor: <i>Halotti beszéd; Fűves könyv</i>; Kazinczy Ferenc: <i>A nagy titok</i>; Kölcsey Ferenc: <i>Emléklapra</i>; Huszt; Berzsenyi Dániel: <i>A magyarokhoz (II.)</i>; Gárdonyi Géza: <i>Büntárgyalás</i>; Móricz Zsigmond: <i>Légy jó mindhalálig</i> (fragmente, scene care ilustrează viața școlară); Szabó Magda: <i>Abigél</i>; Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr, kérem</i>; Vámos Miklós: <i>Pofon</i>; Ady Endre: <i>Üzenet egykori iskolámba</i>; Kovács András Ferenc: <i>Erdélyi iskolák falára</i>; Tóth Krisztina: <i>Verset állva; Tolltartó; Én csak egy nyugdíjas tanár vagyok</i>; Ottlik Géza: <i>Iskola a határon</i> (fragmente, scene care ilustrează viața școlară); Esterházy Péter: <i>Pápai vizeken ne kalózkodj!</i>; Pilinszky János: <i>A tékozló fiú keresése</i>; Dragomán György: <i>Oroszlánkórus</i>; Tamás Dénes: <i>Az élő ház</i>; Gion Nándor: <i>Sortűz egy fekete bivalyért</i> (fragmente, figura profesorului Fodó)</p> <p>3.1.2.2. Opere din domenii artistice conexe: Fra Angelico: <i>Predica de pe munte</i> (pictură, 1442); Raffaello Sanzio: <i>Școala din Atena</i> (pictură, 1510); Rembrandt Harmenszoon van Rijn: <i>Întoarcerea fiului risipitor</i> (pictură, 1669); <i>Lecția de anatomie a doctorului Tulp</i> (pictură, 1632); <i>Cina din Emmaus</i> (pictură, 1601); Jean-François Millet: <i>Semănătorul</i> (pictură, 1850); Munkácsy Mihály: <i>Colpachi iskola</i> (pictură, 1882); Vincent Van Gogh: <i>Semănătorul la apus</i> (pictură, 1888, ambele versiuni); Ferenczy Károly: <i>Predica de pe munte</i> (pictură, 1896); Csontváry Kosztka Tivadar: <i>Marokkói tanító</i> (pictură, 1908); Caravaggio: <i>Trișorii</i> (pictură, 1594); <i>A Pál utcai fiúk</i> (dramă cinematografică pentru tineret, adaptare a romanului lui Ferenc Molnár, Fábri Zoltán, 1969); <i>Cercul poezilor dispăruți</i> (dramă cinematografică pentru tineret, Peter Weir: <i>Dead Poets Society</i>, 1989); <i>Mindenki (scurtmetraj, Deák Kristóf, 2016)</i>; <i>Zâmbet de Mona Lisei</i> (dramă cinematografică, Mike Newel: <i>Mona Lisa Smile</i>, 2003); <i>Cancelaria profesorilor</i> (dramă cinematografică, İlker Çatak: <i>Teachers' Lounge</i>, 2023); <i>Fekete pont</i> (dramă cinematografică, Szimler Bálint, 2024)</p> <p>3.1.3. Perspective asupra literaturii universale: Marcus Aurelius: <i>Meditații</i>; <i>Profesorul și bacul</i> (poveste populară hindusă); J.D. Salinger: <i>De veghe în lanul de secară</i>; J. K. Rowling: <i>Harry Potter</i>; Sylvia Plath: <i>Inițiere</i>; Ernest Hemingway: <i>Tabăra indiană</i>; André Gide: <i>Întoarcerea fiului risipitor</i></p> <p>3.1.4. Retrospectivă: Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i></p> <p>3.1.5. Noțiuni (valori, teme, motive reprezentate): păcat originar, cădere în păcat, pedeapsă, Eden, motivul arborelui, limbaj arhaic, strategii de învățare, inițiere, model de urmat, integrare, respectarea normelor, maturizare, implicare personală, tipare de comportament uman, transmiterea valorilor, responsabilitate, conformare, vocație, cunoaștere, principii educaționale, idealuri educaționale, roluri ale profesorului, conflicte școlare, drepturile copilului, protecția copilului</p> <p>3.2. DIMENSIUNI SACRE ȘI PROFANE ALE IUBIRII (Cerință minimă: 2 opere epice și 4 opere lirice)</p> <p>3.2.1. Opere literare din epocile studiate în clasa a IX-a: <i>Margit-legendă</i>; <i>Szent Ferenc legendája</i> (Jókai kódex: <i>Az fordolt farkasról</i>); <i>Szent László legendája</i>; Balassi Bálint: <i>Hogy Júliára talála így köszöne neki; Júliát hasonlítja a szerelemhez, mely</i></p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p><i>hasonlatosságot a Júlia dicséretin kezd el; Kiben az kesergő Céliáról ír; Csokonai Vitéz Mihály: A boldogság; Tartózkodó kérelem; A rózsabimbóhoz; A Reményhez</i></p> <p>3.2.2. Opere asociabile:</p> <p>3.2.2.1. Opere literare: Dsida Jenő: <i>Arany és kék szavakkal</i>; Gárdonyi Géza: <i>Isten rabjai</i>; Lackfi János: <i>Szent Margit legendája</i>; Szerb Antal: <i>A szerelem a palackban</i>; Márai Sándor: <i>Vendéjáték Bolzanóban</i>; Csokonai Lili [EsterházyPéter]: <i>Tizenhét hattyúk</i>; Kovács András Ferenc: <i>Júliának különb dicséreti; Kiket Júliáról szerzett; Júliát az hithez hasonlítja; Magát az planétákhoz méri; Júlia árnyékáról</i>; Orbán Ottó: <i>Melyben Balassi módján fohászkodik</i>; Nagy Gáspár: <i>Visszhangzó lépcsők egy eleven Balassi-szoborhoz</i>; Petri György: <i>Egy Balassi-strófa</i>; Varró Dániel: <i>Változatok egy gyerekdalra: Balassi Bálint</i></p> <p>3.2.2.2 Opere din domenii artistice conexe: <i>Ilustrațiile din Codex Manesse care reprezintă dragostea cavaleresca (1305–1340)</i>; Jan van Eyck: <i>Portretul Arnolfini</i> (pictură, 1434); Sandro Boticelli: <i>Primăvara</i> (pictură, 1482); <i>Venus și Marte</i> (pictură, 1485); <i>Nașterea lui Venerei</i> (pictură, 1486); Hieronymus Bosch: <i>Grădina desfățărilor umane</i> (pictură, în jurul anului 1500); Tiziano: <i>Dragoste pământescă și cerească</i> (pictură, 1512–1516); Peter Paul Rubens: <i>Grădina iubirii</i> (pictură, 1630–1632); Giovanni Lorenzo Bernini: <i>Extazul Sfineti Tereza</i> (statuie, 1647); Francois Boucher: <i>Iubitori în parc</i> (pictură, 1758); Jean-Honore Fragonard: <i>Leagănul</i> (pictură, 1767); Louis-Jean-François Lagrenée: <i>Amor și Psyche</i> (pictură, 1767–1771); Antonio Canova: <i>Amor și Psyche</i> (statuie, 1796); Gustav Klimt: <i>Sărutul</i> (pictură, 1907–1908); Szinyei Merse Pál: <i>Szerelmespár</i> (pictură, 1870); René Magritte: <i>Îndrăgostiții</i> (pictură, 1928); <i>Bucură-te, patrie maghiară!</i>(adaptarea imnului Gaude Mater Hungaria) – Schola Hungarica – Dobszay László; <i>Lucis creator optime</i> melodia gregoriană; Sator-Quartet – Heidl György și Bognár Szilvia: <i>Lucis creator optime</i>; Moniot d’Arras: <i>Ce fu en mai</i> (Cântec de vară); formația Kecskés: Gaucelm Faidit: <i>Cântece de trubaduri din secolele XII–XIII</i> (Hungaroton,1986); Ludwig van Beethoven: <i>Simfonia a IX-a</i> (simfonie, 1824, Partea a IV-a, Oda bucuriei); Richard Wagner: <i>Tristan și Isolda</i> (operă, 1859, Liebestod, fragment); Giacomo Puccini: <i>Turandot</i> (operă, 1926, „Nessun dorma”, Aria lui Calaf, începutul actului III); Richard Wagner: <i>Inelul Nibelungilor</i> (ciclu de opere, 1876, „Awakening Scene”, „Immolation Scene”); Giuseppe Verdi: <i>Trubadurul</i> (operă, 1853); Liszt Ferenc: <i>Két legenda: Assisi Szent Ferenc prédikál a madaraknak</i> (compoziție pentru pian, 1862–1863); <i>Árpád-házi Szent Margit legendája</i> (spectacol muzical de fantezie istorică prezentat de Trupa itinerantă Déryné din Kaposvár); <i>Fratele Soare, sora Lună</i> (dramă cinematografică, Franco Zeffirelli: <i>Fratello sole, sorella luna</i>, 1972); <i>Omul care l-a ucis pe Don Quijote</i> (comedie de aventuri, Terry Gilliam: <i>The Man Who Killed Don Quixote</i>, 2018); <i>Shakespeare îndrăgostit</i> (comedie romantică, John Madden: <i>Shakespeare in love</i>, 1998); <i>Povestea unui cavaler</i> (comedie de aventuri cu tematică istorică, Brian Helgeland: <i>A Knight’s Tale</i>, 2001)</p> <p>3.2.3. Perspective asupra literaturii universale: Platon: <i>Banchetul (Symposion)</i>; Francesco Petrarca: <i>Cântecul</i>; William Shakespeare: <i>Sonete; Romeo și Julieta</i>; Miguel de Cervantes: <i>Don Quijote</i>; Umberto Eco: <i>Numele trandafirului</i>; Anton Pavlovics Csehov: <i>Despre dragoste și alte povestiri</i>; Johann Wolfgang von Goethe: <i>Faust</i> (partea I, II); Novalis: <i>Imnuri către noapte</i>; Lidia Amejko: <i>Viața sfinților din cartier</i></p> <p>3.2.4. Retrospectivă: Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i></p> <p>3.2.5. Noțiuni (valori, teme, motive reprezentate): iubire sacră, iubire cavalerescă, poezia trubadurilor, iubire renașcentistă, curtare rococo, extaz, transfigurare, iubire platonice, transcendență, profan, cântece de dragoste cu imagini florale, cântece populare de situație, sacru, sfințenie, miracol, catalog de virtuți, literatură monastică, oferirea unui model, caracter educativ, exemplul moral, sacrificiu de sine, jertfă, asceză, slujire, căutarea fericirii, pasiune, dorință, împlinire, trecerea timpului, iubirea ca ideal, antropomorfizare, efemeritatea existenței umane</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>3.3. EXPERIENȚA APARTENENȚEI ȘI A STRĂINĂȚĂII (Cerință minimă: 2 opere epice și 4 opere lirice)</p> <p>3.3.1. Opere literare din epocile studiate în clasa a IX-a: Janus Pannonius: <i>Pannónia dicsérete; Egy dunántúli mandulafáról; Mikor a táborban megbetegedett; Búcsú Váradtól</i>; Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i>; Csokonai Vitéz Mihály: <i>Az estve; A tihanyi echóhoz; A magánosságához; A pillangóhoz</i></p> <p>3.3.2. Opere asociabile</p> <p>3.3.2.1. Opere literare: Berzsenyi Dániel: <i>A közelítő tél</i>; Kazinczy Ferenc: <i>Fogságom naplója</i> (fragment); Péterfy Gergely: <i>Kitömött barbár</i>; Kosztolányi Dezső: <i>A szegény kisgyermek panaszai; Esti Kornél</i> (fragment); Márai Sándor: <i>Napló; Béke Ithakában</i>; Arany János: <i>Epilógus</i>; Ady Endre: <i>Kocsi-út az éjszakában; Sem utódja, sem boldog őse...</i>; <i>A Tisza-parton; A Hortobágy poétája; Mátyás bolond diákja</i>; Karinthy Frigyes: <i>Előszó; Barabbás</i>; József Attila: <i>Levegőt!; Külvárosi éj</i>; Tóth Árpád: <i>Lélektől lélekig</i>; Tamási Áron: <i>Levél Édesanyámhoz Mikes Kelemenről</i>; Kányádi Sándor: <i>Fától fáig</i>; Örkény István: <i>Az otthon</i>; Tandori Dezső: <i>Egy talált tárgy megtisztítása</i></p> <p>3.3.2.2. Opere din domenii artistice conexe: Kolozsvári Tamás: <i>Kálvária</i> (retablu, 1427); Caspar David Friedrich: <i>Hoinarul deasupra mării de ceață</i> (pictură, 1818 körül), Edgar Degas: <i>Consumatorii de absint</i> (pictură, 1876); Munkácsy Mihály: <i>Krisztus Pilátus előtt</i> (pictură, 1881); Edvard Munch: <i>Țipătul</i> (pictură, 1893); Edward Hopper: <i>Automat</i> (pictură, 1927); Csontváry Kosztká Tivadar: <i>Magányos cédrus</i> (pictură, 1907); Ludwig van Beethoven: <i>Sonata la lumina lunii</i> (1801); Bródy János: <i>A magány</i> (piesă muzicală în stil beat, 1994); Margaret Island: <i>A rab golya</i> (poezie de Arany János adaptată muzical, 2018); <i>Az emigráns</i> (film artistic, Szalai Györgyi, Dárday István, 2006); <i>A Pillangó</i> (film artistic de comedie dramatică, Philippe Muyl: <i>Le papillon</i>, 1973); Várnai György, Jankovics Marcell: <i>Gusztáv elidegenedik</i> (animație, 1978), <i>Acolo unde cântă racii</i> (thriller criminal, adaptare după romanul Delia Owens, Olivia Newman: <i>Where the Crawdads Sing</i>, 2022)</p> <p>3.3.3. Perspective asupra literaturii universale: Dante Alighieri: <i>Divina Comedie</i>; John Keats: <i>Singurătate; Speranței</i>; Mihai Eminescu: <i>Sărmanul Dionis; Luceafărul</i>; Franz Kafka: <i>Metamorfoza</i>; Sylvia Plath: <i>Clopotul de sticlă</i></p> <p>3.3.4. Retrospectivă: Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>; Rudyard Kipling: <i>Cartea junglei</i>; Antoine de Saint-Exupéry: <i>Micul Prinț</i></p> <p>3.3.4. Retrospectivă: Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i>; Rudyard Kipling: <i>A dzsungel könyve</i>; Antoine de Saint-Exupéry: <i>A kis herceg</i></p> <p>3.3.5. Noțiuni (valori, teme, motive reprezentate): familiaritate, drum, exil, (e)migrație, dor de casă, atașament personal și cultural, nostalgie, întâlnirea culturilor, dificultăți de integrare, neînțelegere, excludere, înstrăinare, singurătate</p> <p>3.4. DEVOTAMENT ȘI EROISM. Ecuri istorice ale invaziei tătare, ale stăpânirii turcești și ale războaielor curuți-lobonți (Cerință minimă: 2 opere epice și 4 opere lirice)</p> <p>3.4.1. Opere literare din epocile studiate în clasa a IX-a: Balassi Bálint: <i>Egy katonának; Ó, én édes hazám, te jó Magyarország</i>; Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>; cântece de curuți (<i>Csínom Palkó; Rákóczi-nóta; Nagymajtényi síkon letörött a zászló; Őszi harmat után</i>)</p> <p>3.4.2. Opere asociabile</p> <p>3.4.2.1. Opere literare: Rogerius mester: <i>Síralmas ének</i>; Tinódi Lantos Sebestyén: <i>Cronica</i> (Egervár viadajáról); Kodolányi János: <i>Julianus barát; A vas fia</i>; Kemény Zsigmond: <i>Zord idő</i>; Ady Endre: <i>Bujdosó kuruc rigmusa; Kurucok így beszélnek; Két kuruc beszélget</i>; Arany János: <i>Szondi két apródja</i>; Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i>; Jókai Mór: <i>Török világ Magyarországon; A nagyenyedi két fűzfa</i>; Mikszáth Kálmán: <i>A fekete város; Új Zrínyiász</i>; Kós Károly: <i>Varju nemzetség</i>; Esterházy Péter: <i>Harmonia Caelestis</i> (fragmente care evocă atmosfera epocii); Szilágyi István: <i>Hollóidő</i>; Makkai Sándor: <i>Ördögsekér</i>; Orbán Ottó: <i>Melyben Balassi módjára fohászkodik</i>; Lackfi János: <i>Plaza Balassi</i></p> <p>3.4.2.2. Opere din domenii artistice conexe: Hollósy Simon: <i>Zrínyi kirohanása</i> (pictură, 1896); Csontváry Kosztká Tivadar: <i>Zrínyi kirohanása</i> (pictură, 1903); Feszty</p>

Domenii de conținut	Conținuturi
	<p>Árpád: <i>Feszty-körkép</i> (pictură, 1892–1894); Benczúr Gyula: <i>Budavár visszavétele a törököktől</i> (pictură, 1686); <i>Egri csillagok</i> (musical, Várkonyi Mátyás – Béres Attila, 1996); <i>Zrínyi 1566</i> (musical rock, Moravetz Levente, 2017); versiuni ale <i>Rákóczi-induló</i></p> <p>3.4.3. Perspective asupra literaturii universale: Homérosz: <i>Iliada</i>; Vergilius: <i>Eneida</i>; <i>Cântecul lui Roland</i>; <i>Cântecul Nibelungilor</i>; <i>Legendele regelui Arthur</i>; Torquato Tasso: <i>Ierusalimul eliberat</i>; Mihai Eminescu: <i>Scrisoarea a III-a</i>; Leon Uris: <i>Exodul</i></p> <p>3.4.4. Retrospectivă: Jókai Mór: <i>A kőszívű ember fiai</i>; Arany János: <i>Toldi</i>; Gárdonyi Géza: <i>Egri csillagok</i></p> <p>3.4.5. Noțiuni (valori, teme, motive reprezentate): identitate națională, sistem de valori creștine, viață de ostaș, loialitate, eroism, ostași de la cetățile de graniță, sacrificiu de sine, imitatio Christi, athleta Christi, viziune duală asupra lumii, curuți, lobonți, exil, pribegie</p>

Nivel A1-A2, B1-B2

1. Principii generale

Aplicarea curriculumului presupune utilizarea unor metode de predare și învățare care:

- se bazează pe dezvoltarea competențelor (comunicative, cognitive, sociale, digitale);
  - valorizează abordările inter- și transdisciplinare, care stimulează procesele decizionale creative și complexe, gândirea critică a cititorului și formarea strategiilor autonome de interpretare;
  - țin cont de particularitățile de vârstă ale elevilor, de cunoștințele anterioare și de interesele acestora;
  - susțin participarea activă, gândirea autonomă și învățarea reflexivă;
  - favorizează dezvoltarea creativității lingvistice, a gândirii critice, a înțelegerii și redactării textelor, precum și a creativității;
  - vizează dezvoltarea complexă a personalității și dezvoltarea atitudinilor
  - permit organizarea diferențiată și pe grupe a învățării, construirea unor trasee de învățare variate.
- **Nivelul începător (A1, A2)**
- își propune ca elevul să atingă nivelul inferior de competență lingvistică intermediară, adică nivelul B1, până la sfârșitul anului școlar. La alegerea metodelor de predare, trebuie luate în considerare caracteristicile de vârstă ale elevilor: la acest nivel domină predarea limbii axate pe comunicare. Scopul dezvoltării competenței lingvistice nu este ca elevul să stăpânească categoriile și termenii lingvistici la nivel conceptual, însă dobândirea unor expresii gramaticale este esențială și face parte din vocabularul de bază (de exemplu, verbul sau timpul trecut).
  - se sugerează ca, pentru fiecare temă, elevii să își stabilească și să își aprofundeze mai întâi vocabularul: adică să traducă și să învețe cuvintele. Aceasta ar trebui urmată de o explicație gramaticală scurtă și ușor de înțeles a temei care este prelucrată în activitatea de învățare dată. Ca a treia etapă, elevii ar trebui să se ocupe de texte. Aici este important să se utilizeze diverse sarcini de înțelegere (întrebări, propoziții false etc.), iar apoi, ca a patra etapă, să rezolve cât mai multe exerciții și sarcini variate. Se poate implica și metoda audio-linguală și metoda de traducere utilizate în predarea limbilor străine, iar elevii ar trebui să utilizeze instrumente TIC cât mai des posibil.
  - să se utilizeze vorbirea treptată în limba țintă încă de la primele lecții, adică să se evite pe cât posibil comunicarea în limba română. În plus, utilizarea metodei de învățare activă ajută și ea la învățarea limbii, ceea ce înseamnă că profesorul ar trebui să vorbească și să comunice din ce în ce mai puțin în timpul lecțiilor, iar elevii ar trebui să vorbească din ce în ce mai mult. Explicațiile și discursul profesorului ar trebui să ocupe mai puțin timp decât discursurile și exersarea elevilor. Scopul este ca elevul să participe cât mai activ posibil la lecție, în timp ce profesorul ar trebui să ofere îndrumări și un cadru pentru o comunicare adecvată.
- **Principiile de bază ale educației în limba maternă la nivelul intermediar (B2)**
- sunt spiritul ludic, centrarea pe experiență și pe comunicare orală.
  - Se recomandă utilizarea prezentărilor elevilor și a metodelor de proiect, a metodelor pedagogice bazate pe munca comună a profesorului și a elevului și încorporarea experiențelor de e-learning în educația față în față/online.
  - La acest nivel, reînnoirea metodologică a organizării învățării este deosebit de importantă, și anume educația diferențiată, luarea în considerare a diferențelor individuale. Sarcina profesorului este de a alege sarcini care sunt adecvate nivelului de cunoștințe lingvistice al studenților și care se adaptează cel mai bine diferențelor individuale dintre studenți.
- Se recomandă folosirea manualelor, revistelor și site-urilor web enumerate în bibliografie.

2. Structura curriculumului

Accentul se pune pe formarea competențelor de bază, accesibile tuturor elevilor, și pe alegerea unor metode care încurajează educația incluzivă și egalitatea de șanse. Activitățile de învățare se bazează pe sarcini cu dificultate progresivă și pe jocuri didactice.

3. Metode și forme de lucru recomandate

Învățare exploratorie (abordare inductivă)

- Observarea și sistematizarea autonomă a fenomenelor lingvistice, structurilor textului
- Descoperirea regulilor pe baza exemplelor

Gândire reflexivă și metacogniție

- Conștientizarea propriului proces de înțelegere (de ex. organizator grafic, hartă conceptuală)
- Corectarea autonomă a erorilor de interpretare, recitare, reflecție

Organizare diferențiată a învățării

- Texte, modalități de interpretare și tipuri de sarcini opționale
- Activitate de cercetare realizată de elevi (ex.: varietăți lingvistice, utilizarea limbii în familie)
- Alternarea muncii individuale, în perechi și în grup

Utilizarea instrumentelor digitale și multimedia

- Utilizarea dicționarelor online, arhivelor și bazelor de date
- Interpretarea textelor multimedia (video, campanii, comentarii)
- Redactare digitală: e-mail, mesaj vocal, texte postate pe rețele de socializare, formular de candidatură
- Înțelegerea regulilor de utilizare și atitudine critică privind inteligența artificială

Jocuri de rol și exerciții de tip situațional

- Modelarea situațiilor de comunicare (dialog formal/informal, dezbatere)
- Redactarea de texte adaptate contextului de comunicare (invitație, scrisoare, monolog)

4. Criterii de evaluare

- Evaluare bazată pe competențe: aplicarea cunoștințelor dobândite în situații problematice variate
- Evaluare formativă: feedback continuu, jurnale de învățare, autoevaluare, evaluare între colegi
- Sarcini bazate pe situații reale: contexte reale de comunicare, produse de proiect, redactare creativă

Nivel C1-C2

1. Principii generale

Aplicarea curriculumului presupune utilizarea unor metode de predare și învățare care:

- se bazează pe dezvoltarea competențelor (comunicative, cognitive, sociale, digitale);
- vizează dezvoltarea complexă a personalității, cultivarea conștiinței valorilor, recunoașterea acestora și formarea atitudinilor;
- valorizează abordările inter- și transdisciplinare, care stimulează procesele decizionale creative și complexe, gândirea critică a cititorului și formarea strategiilor autonome de interpretare;
- țin cont de particularitățile de vârstă ale elevilor, de cunoștințele anterioare și de interesele acestora;
- susțin participarea activă, gândirea autonomă și învățarea reflexivă;
- favorizează dezvoltarea creativității lingvistice, a gândirii critice, a înțelegerii și redactării textelor, precum și a creativității;
- permit organizarea diferențiată și pe grupe a învățării, construirea unor trasee de învățare variate.

2. Structura curriculumului

Trunchi comun: Accentul se pune pe formarea competențelor de bază, accesibile tuturor elevilor, și pe alegerea unor metode care încurajează educația incluzivă și egalitatea de șanse. Activitățile de învățare se bazează pe sarcini cu dificultate progresivă și pe jocuri didactice.

3. Modalitatea selecției operelor literare

- Pentru activitățile atelierului de interpretare textuală, cadrul didactic selectează textele din lista de opere recomandate în curriculum, ținând cont de interesele și particularitățile clasei. Un criteriu important în alegerea operelor poate fi reprezentarea valorilor sociale generale și locale, în spiritul diversității culturale. Această abordare este susținută de varietatea, diversitatea și bogăția textelor propuse în cadrul atelierului de interpretare.
- Pentru analiza aprofundată a temelor, problematicilor și subiectelor propuse, lista de opere oferă posibilitatea extinderii numărului de texte alese, dincolo de cerințele minime, fie în cadrul activităților de la clasă, fie în cadrul cercetării individuale/pe grupe (proiect).
- Textele sau fragmentele selectate pentru activitatea de la clasă nu trebuie să depășească 1500 de cuvinte; textele mai ample sunt recomandate pentru lectură individuală acasă, urmată de discuții în cadrul orei.
- Lectura în oglindă a operelor literare din epoca studiată și a textelor asociate recomandate oferă oportunitatea ca textele contemporane să fie prezente constant în experiența de lectură, iar lectura

clasicilor din perspectiva contemporanilor să devină actuală. În această viziune, „alteritatea” textelor din diferite epoci poate fi depășită prin conexiuni tematice, iar raportarea umană la diverse problematici poate fi observată în dinamica sa istorică. Lista operelor literare selectate poate fi completată cu texte non-literare relevante tematic (ex. texte publicistice, metatexte).

- **Opere literare din epocile studiate în clasa a IX-a:** opere literare maghiare recomandate pentru interpretare în cadrul orei, provenite în epoca studiată și propuse spre analiză din perspectiva stilisticii și genului literar.
- **Opere literare asociate:** opere literare maghiare interpretate din punct de vedere tematic, puse în relație cu operele din epocile studiate.
- **Opere din domenii artistice conexe:** picturi, sculpturi, creații muzicale, teatrale și cinematografice care se leagă tematic de operele literare recomandate, completând, nuanțând și aprofundând interpretarea, dezvoltând o viziune artistică complexă și sugerând atmosfera epocii și stilului. Din operele muzicale, teatrale și cinematografice mai ample se recomandă interpretarea unor fragmente relevante în cadrul orei; audierea/vizionarea integrală poate fi realizată în cadrul unui club de cinematografie, vizionare individuală sau proiect de grup.
- **Perspective asupra literaturii universale:** opere din literatura universală care se leagă tematic de cele recomandate. Acestea nu fac parte din cerințele minime, ci le completează, contribuind la formarea culturii literare și a sistemului de valori al elevilor, plasând literatura maghiară într-un context internațional și evidențind caracterul universal al temelor, motivelor și problematicilor. Sprijină perspectiva comparativă și permite identificarea de analogii și diferențe. Pentru interpretarea la clasă se recomandă texte scurte sau fragmente.
- **Retrospectivă:** opere literare cunoscute anterior de către elevi, la care se face referire în procesul de interpretare a temelor, problematicilor și motivelor, oferind un cadru mai larg pentru experiențele de lectură dobândite anterior. Astfel, elevul poate identifica legături între operele studiate și cele nou lecturate.
- **Noțiuni:**
  - **Noțiuni tematice:** termeni de specialitate, valori, teme, valori și motive recomandate în cadrul atelierelor de interpretare textuală, care constituie totodată repere pentru interpretarea operelor. Elevii le asimilează și le aplică în procesul de analiză.
  - **Noțiuni stilistice, poetice, naratologice și lingvistice:** asociate conceptelor tematice, acestea reprezintă mijloacele de expresie artistică – termeni de stilistică, poetică, naratologie și lingvistică – care permit exprimarea experienței estetice. Se recomandă utilizarea funcțională, la nivel conceptual, a termenilor propuși în curriculum.
- **Cerință minimă:** recomandarea privind numărul operelor selectate. Acestea sunt opere literare maghiare din epocile studiate și din lista operelor asociate. Cerința minimă (de ex. 3 opere epice, 3 opere lirice) se referă la opere care vor fi citite integral. În cadrul cerinței minime, o operă literară poate fi selectată o singură dată pe parcursul celor 4 ani. Astfel nu se exclude posibilitatea ca, peste cerința minimă, o operă să fie studiată asociată cu mai multe teme. Pe lângă operele selectate în cadrul temei, o creație recomandată în curriculum sau un fragment al acesteia poate fi utilizat în formularea unei sarcini sau item, fără a fi necesară cunoașterea integrală a operei.

4. Structurarea conținuturilor

Curriculumul urmează criteriile cronologice și modulare. Nu se impune predarea istoriei literare, biografiilor sau operei complete în sensul clasic. Se promovează o abordare centrată pe operă, care favorizează mobilitatea interpretativă între epoci literare, istorico-culturale și stilistice. Operele autorilor recomandați sunt integrate în conținuturi conform sugestiilor atelierelor de interpretare textuală, astfel încât să permită interpretarea tematică și observarea particularităților stilistice, poetice și naratologice.

Temele din curriculum legate de subdisciplinele lingvistice parțial vizează o abordare diferită a celor deja învățate în ciclul anterior și, prin urmare, pot fi legate în primul rând de acestea; parțial ridică probleme care pot fi discutate independent sau chiar legate de operele literare recomandate.

5. Focalizările orei

- Focalizare tematică
- Focalizare poetică
- Focalizare pe înțelegerea și interpretarea textului
- Focalizare pe redactarea textului

6. Metode și forme de lucru recomandate

Învățare exploratorie (abordare inductivă)

- Observarea și sistematizarea autonomă a fenomenelor lingvistice, structurilor textuale și codurilor literare
- Descoperirea regulilor pe baza exemplurilor (de ex. ritmul versului, vocile narrative, varietăți lingvistice)

Gândire reflexivă și metacogniție

- Conștientizarea propriului proces de înțelegere (de ex. organizator grafic, hartă conceptuală)
- Corectarea autonomă a erorilor de interpretare, recitare, reflecție

Atelier de interpretare textuală

- Interpretare colectivă, bazată pe proiecte, a operelor din diferite epoci
- Asociere cu opere din literatura universală, cultura pop, arte conexe
- Realizarea portofoliului elevului
- Declarație de poziție, dezbateri, elaborarea unor interpretări alternative

Abordare didactică bazată pe cooperare

- Cercuri literare pe o temă comună, cu roluri diferite, schimb de idei, rotație la masa rotundă, grupuri itinerante, rețea de dezbateri, dispută

Organizarea diferențiată a învățării

- Texte multiple, diverse metode de interpretare și tipuri de sarcini
- Organizarea și coordonarea activității de cercetare a elevilor
- Alternarea muncii individuale, în perechi și pe grupe

Utilizarea instrumentelor digitale și multimedia

- Utilizarea dicționarelor online, arhivelor și bazelor de date
- Interpretarea textelor multimedia (video, campanii, comentarii)
- Redactare digitală: e-mail, mesaj vocal, texte postate pe rețele de socializare, formular de candidatură
- Înțelegerea regulilor de utilizare și atitudine critică privind inteligența artificială

Jocuri de rol și exerciții de tip situațional

- Modelarea situațiilor de comunicare (dialog formal/informal, dezbateri)
- Redactarea de texte adaptate contextului de comunicare (invitație, scrisoare, monolog)

Progresie tematică și abordare centrată pe motive tematice

- Identificarea motivelor, valorilor și temelor în diferite opere
- Abordarea literară a problemelor existențiale (de ex. inițiere, iubire, familiaritate, loialitate, eroism)

7. Criterii de evaluare

- Evaluare bazată pe competențe: aplicarea cunoștințelor dobândite în situații problematice variate
- Evaluare formativă: feedback continuu, jurnale de învățare, autoevaluare, fișă de evaluare, evaluare între colegi
- Sarcini bazate pe situații reale: contexte reale de comunicare, produse de proiect, redactare creativă

BIBLIOGRAFIE

- Adamikné Jászó Anna 2006. *Az olvasás múltja és jelene. Az olvasás grammatikai, pragmatikai és retorikai megközelítésben*. Trezor Kiadó, Budapest. <https://mek.oszk.hu/09400/09498/09498.pdf>
- Antalné Szabó Ágnes 2019. A szövegértő olvasás fejlesztése magyar nyelven – adaptivitás és motiválás a fejlesztésben In Terbe Erika (szerk): *A szövegértés mint tanulási képesség fejlesztése*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. pp. 49-80. https://mindenkiiskolaja.elte.hu/wp-content/uploads/2019/09/A-sz%C3%B6veg%C3%A9rt%C3%A9s-mint-tanul%C3%A1si-k%C3%A9pess%C3%A9g-fejleszt%C3%A9s_INTERA.pdf#page=49
- Balázs Géza 1994. *Szövegtani gyakorlatok, vázlatok és tanulmányok. (Mai magyar nyelvi gyakorlatok)*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Balogh Andrea – Magyarai Sára 2010. *Nyelvi szintfelmérő tesztgyűjtemény (Culegere de teste de competență lingvistică în limba maghiară)*. Ed. AEGIS, Timisoara.
- Bencze Lóránt 1996. *Mikor, miért, kinek, hogyan. Stílus és értelmezés a nyelvi kommunikációban*. Budapest, Corvinus Kiadó.
- Benkes Zsuzsa – Nagy L. János – János – Petőfi S. János 1996. *Szövegtani kaleidoszkóp 1*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Benkes Zsuzsa – Petőfi S. János 1996. *Szövegtani kaleidoszkóp 2*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó.
- Czimer Györgyi – Fűzfa Balázs – Szakály Szilvia (szerk.). 2016. *Élményközpontú irodalomtanítás. Kreativitás, produktivitás, kultúrákezelés a digitális korban*. Szombathely, Savaria University Press.
- Cserhalmi Zsuzsanna 2001. *Amit az irodalomtanításról tudni kellene...* Budapest, Korona Kiadó.
- Fűzfa Balázs 1998. *Miért szép?* Celldömölk, Pauz-Westermann Könyvkiadó.
- Gábor Felicia 2019. *Csángó élet. Magyar Napló Kiadó*.
- Gál Noémi 2010. *A nyelvi revitalizáció. Elméletek, módszerek, lehetőségek*. AESZ, Kolozsvár.
- Giay Béla – Nádor Orsolya 1998. *A magyar mint idegen nyelv. Hungarológia*. Budapest.
- Goretity József – Laczkó Zsuzsa 1997. *Nem csak novellák*. Debreceni Nyári Egyetem.
- Gróf Annamária 2013: *Didaktikai segédkönyv a magyar mint környezetnyelv oktatásához*. Maribor.
- Hegedűs Rita 2009. *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Hegyi Endre 1991. *Hogyan tanítsuk idegen nyelvként a magyart?* In: Giay Béla – Ruszinyák Márta (szerk.): *Magyar nyelv külföldieknek*. Budapest.
- Kiss Gabriella – Molnár Ilona 2009. *Jó szórakozást magyarul!* Molilla Könyv, Pécs.
- Magyarai Sára 2017. *A magyar mint idegen nyelv oktatása. Fogalmak, helyzetek, megoldások*. Partium Kiadó, Nagyvárad.
- Magyarai Sára 2019a. *Hogyan tanítsam?* Szórvány Alapítvány. Temesvár.
- Magyarai Sára 2019b. *Magyar nyelvről román anyanyelvűeknek*. Szórvány Alapítvány. Temesvár.
- Magyarai Sára 2020. *Egy nyelvi revitalizációs program szükségességéről*. In: *Acta Universitatis Christianae Partiensis. Studia culturale* 2020/2.
- Magyarai Sára 2020. *Nyelvi revitalizáció a fakultatív oktatás tükrében*. In: Istók Béla – Lőrincz Gábor – Lőrincz Julianna – Simon Szabolcs (szerk.): *Tankönyvkutatás – fordított tankönyvek – kétnyelvűség*. Selye János Egyetem Tanárképző Kara Komárom. 99–104.
- Nádor Orsolya 2018. *Tanított (anya)nyelvünk*. KRE, L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- Németh Dorottya 2006. *Kooperatív tanulási formák a magyar mint idegen nyelvi órákon*. In: *THL2*, 2006. 113–119.
- Szabó Szilvia 2016a. *Magyar mint idegen nyelv*. SZABÓ Nyelviskola és Fordítóiroda Kft. Pécs.
- Szabó Szilvia 2016b. *Kulcs a sikeres ECL nyelvvizsgálóhoz. Magyar mint idegen nyelv A2, B1, B2, C1 szint*. Szabó Nyelviskola és Fordítóiroda Kft, 2016.
- Szita Szilvia – Görbe Tamás 2010. *Gyakorló magyar nyelvtan. A Practical Hungarian Grammar*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Közös Európai Referenciakeret 2002. https://nyak.oh.gov.hu/nyat/doc/ker_2002.asp
<https://adatbazisokonline.mnl.gov.hu/>
<https://www.arcanum.com/hu/>
<https://digiteka.ro/index/adatbazis>
<https://helyesiras.mta.hu/helyesiras/default/suggest>
<https://fakultatív.integratio.ro>
www.magyarora.com
<https://mnyi.eu/>

GRUP DE LUCRU

Nume și prenume	Grad didactic/Titlu științific	Instituție de apartenență, localitate, județ
Deák Magdolna	gr. I.	Liceul Pedagogic „Bod Péter”, Târgu Secuiesc, județul Covasna
Demeter Emőke-Csilla	gr. I.	Liceul Teoretic „Ady Endre”, Oradea, județul Bihor
Gál Ilona-Gyöngyi	gr. I.	Liceul Reformat, Satu Mare, Județ Satu Mare, județul Satu Mare
Farmati Anna	dr., lector universitar	Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Litere, Cluj- Napoca, județul Cluj
Kovács Éva	dr., gr. I.	Liceul Reformat „Wesselényi” Zalău, județul Sălaj
Pupp Réka Maria	dr., lector universitar	Universitatea din București, București
Siklódi Beáta	gr. I.	Liceul Teoretic „Bolyai Farkas”, Târgu Mureș, județul Mureș
Zsemlyei Borbála	dr., lector universitar	Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Litere, Cluj- Napoca, județul Cluj

COORDONATORI/RESPONSABILI/CONSULTANȚI ȘTIINȚIFICI⁽¹⁵⁾

Nume și prenume	Funcție/Titlu științific	Instituție de apartenență
Fazakas Emese	conferențiar universitar doctor habilitat	Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Litere, Cluj- Napoca, județul Cluj
Váradi Izabella	dr., gr. I.	Centrul Național pentru Curriculum și Evaluare, București